

Шмиглюк О.Г., Шмиглюк С.Г. Рефлексія професійних здібностей медичних працівників з різним стажем роботи // «Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні». Збірник тез наукових робіт учасників науково-практичної конференції(м.Львів, 25-26 липня 2014 року): - Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2014.- С 12-15.

Шмиглюк О.Г.
асистент кафедри
соціальної та практичної психології
Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, Україна
Шмиглюк С.Г.
студентка 34 групи
соціально-психологічного факультету,
кафедри соціальної та практичної психології
Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

РЕФЛЕКСІЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ З РІЗНИМ СТАЖЕМ РОБОТИ

Однією із найважливіших, найспецифічніших та найвідповідальніших форм людської діяльності є медична справа. Охорона здоров'я – один із пріоритетних напрямів державної діяльності.

Важливою внутрішньою детермінантою становлення медико-професійної діяльності медичного працівника є рефлексія професійних здібностей.

Проблема рефлексії професійних здібностей медичних працівників є недостатньо вивченою, що і зумовило вибір теми нашого дослідження.

На основі теоретичного аналізу даної проблематики, нами було з'ясовано, що проблема здібностей є однією із найбільш актуальних та досліджуваних у психології. Дослідженню здібностей присвячено праці

багатьох вчених. С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонтьєв, Б.М. Теплов, Б.Г. Ананьєв [1; 4; 6; 8].

Здібності – індивідуально-психологічні особливості особистості, що є передумовами успішної реалізації діяльності, що виявляють відмінності в динаміці опанування знань, умінь та навичок, вважав Б.М. Теплов. Здібності є складним комплексом психологічних властивостей людини, що забезпечує успіх діяльності.[3; 8]

На думку Б.М. Теплова, окремі здібності не співіснують окремо одна від одної, а розвиваються, набуваючи нового характеру і створюючи нові утворення.

Можна зробити висновок, що здібності є внутрішнім психологічним регулятором, який визначає швидкість і міцність набуття знань, умінь, навичок. Саме оволодіння вміннями, знаннями, навичками дає змогу виявити здібності.[7]

На нашу думку, проблема розвитку професійних здібностей безпосередньо пов'язана із процесом рефлексії. Проблемі рефлексії у вітчизняній психології присвячені роботи С.Л. Рубінштейна, Л.С. Виготського, В.А. Лекторського, В.И. Слободчикова.

Акцентування уваги на різних аспектах усвідомлення власного «Я» зумовило використання різних визначень самого поняття «рефлексія». В концепції С.Л. Рубінштейна, рефлексія розуміється як певний рівень розвитку свідомості, на якому здійснюється вихід за його межі, тобто за межі життєвих обмежень, вивільнення свідомості [2].

Проаналізувавши літературу можна зробити висновок, що рефлексія професійних здібностей – це не просто знання чи розуміння суб'єктом самого себе, своїх професійних можливостей та досягнень але й визначення того, як інші знають і розуміють «рефлексуючого», його особистісні особливості, емоційні реакції і когнітивні представлення. Коли змістом є предмет спільної діяльності, розвивається особлива форма рефлексії – предметно-рефлексивне відношення.

З метою виявлення особливостей рефлексії медичних працівників, нами було використано методику вивчення динаміки здібностей О.Л.Музики.

Методика призначена для виявлення особливостей ресурсів особистісного розвитку людей, ціннісна регуляція яких обмежена ситуаційно-нормативними чинниками. Вона складається з основних блоків: когнітивно-операційного та рефлексивно - ціннісного, кожен з яких ділиться ще на два під блоки [5].

Провівши дослідження за МВДЗ О.Л. Музики, ми можемо сказати, що не було помічено суттєвих відмінностей у рефлексії професійних здібностей у медичних працівників із різним стажем роботи.

Отже, медичні працівники, які мають стаж роботи 1-2 роки, найбільше виділяють вмінь тих, що пов'язані із роботою(лікування, підбір медикаментів, вміння робити уколи, ставити капельниці, робити перев'язки, проведення медичних консультацій, психотерапія, психіатрична практика) та захопленням (володіння іноземною мовою, керування автомобілем, рибалка, вміння грати на гітарі), розвивати хочуть ті вміння, які приносять їм задоволення (володіння ПК на високому рівні, англійська мова, керування машиною) та особистісні якості, які сприятимуть успішному виконанню професійної діяльності та особистісному росту(обізнаність, щирість, комунікабельність, дружелюбність, сила волі, впевненість у собі та у своїх силах). У колі референтних осіб усіх досліджуваних входять начальство, колеги та рідні, думка яких є важливою.

Медичні працівники, які мають стаж роботи більше 10 років найбільше виділяють вмінь тих, що пов'язані із роботою (вміння робити уколи, ставити капельниці, робити перев'язки, знаходити спільну мову із пацієнтами, доглядати за хворими, робити масаж) та захопленням (водити машину, грати на фортепіано, англійська мова), розвивати хочуть ті вміння та особистісні якості, які сприятимуть успішному виконанню професійної діяльності та особистісному росту(впевненість у собі, сила волі, комунікативна компетентність, вміння планувати та структурувати день). У коло

референтних осіб усіх досліджуваних входять начальство та колеги, думка яких є дуже важливою.

Отже, сформована нами на початку дослідження гіпотеза підтвердилася, а саме: медичні працівники із різним стажем роботи будуть виділяти ті професійні здібності та особистісні якості, які сприятимуть успішному виконанню професійної діяльності.

Проведене дослідження не є вичерпним та не претендує на повне розкриття даної проблематики.

Список використаних джерел

1. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – с. 219-226, 183-192, 75-88. – с. 353-364.
2. Кульчицька О. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей // Обдарована дитина. – 2007. - №1 - с. 42-45.
3. Лейтес Н.С. Умственные способности и возраст. – М.: Педагогика, 1971. – 280с.
4. Леонтьев А. Н. О проблеме способностей // Вопросы психологии. – 2003. - №2. – с. 20-31.
5. Музика О. Л. Теоретичні засади розробки методики вивчення динамічних механізмів розвитку творчих здібностей та тренінгу ціннісної підтримки особистісного росту // Науковий звіт про виконання II етапу наукового проекту «Творчість як засіб особистісного росту та гармонізації людських стосунків». Номер проекту 07. 07. 00090. Договір №Ф7 / 524 – 2001. – с.6-27.
6. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2000. – 720 с.
7. Степанов С. Ю. Психология рефлексии: проблемы и исследования / С. Ю.Степанов, Семенов И. И. // Вопросы психологии. – 1985. –№ 3. – С. 31–40.

8. Теплов Б. М. Избранные психологические труды: В 2-х т. Т. I. – М.: Педагогика, 1985. – 328 с.